

Kinderdijk

Jaarplan en begroting 2024

Colofon

© Stichting Werelderfgoed Kinderdijk

Plaats en datum: Kinderdijk, 23-11-2023
Versie: 1.0

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk
Overwaard 2
2961 AT, Kinderdijk
info@kinderdijk.nl
www.kinderdijk.nl

1. Voorwoord

In 2024 bouwen we verder aan ons mooie UNESCO Werelderfgoed Kinderdijk. Het “Verhaal van Kinderdijk” wordt verder uitgerold op de bezoeklocaties. Ook werken we verder aan de plannen voor het JU Smitgemaal en de Entreezone van Kinderdijk. Belangrijke maatschappelijke thema’s zoals klimaatverandering, natuurontwikkeling en duurzaam toerisme spelen een rol bij de ontwikkeling van Werelderfgoed Kinderdijk. SWEK wil de bijzondere status als UNESCO Werelderfgoed benutten om een voorbeeldrol te spelen op die thema’s.

De afgelopen twee jaar hebben we veel kennis opgedaan over de operatie van Kinderdijk en het bezoekersmanagement. Deze kennis benutten we voor een efficiënte en professionele organisatie van personeel en vrijwilligers en bij de ontwikkeling van toekomstplannen.

De ingeslagen weg met de toekomstvisie uit 2021 werpt al zijn vruchten af en de samenwerking met de partners in het Bestuurlijk Platform Kinderdijk wordt sterker en integraler.

Ook 2024 belooft weer een boeiend jaar te worden voor Werelderfgoed Kinderdijk.

Dit jaarplan en deze begroting zijn een afspiegeling van de ambities die we hebben.

Peter-Jan van Steenberghe

Directeur-bestuurder

2. Kaders

Het molencomplex van Kinderdijk-Elshout staat symbool voor 750 jaar watermanagement in het Nederlandse rivierengebied. Kinderdijk is op 6 december 1997 op de Werelderfgoedlijst geplaatst. Het unieke watermanagementgebied is uitgegroeid tot een toeristische trekpleister van internationale allure.

Outstanding Universal Value's

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk is door UNESCO aangewezen als site-holder voor het molencomplex Kinderdijk-Elshout. Bij de aanwijzing door UNESCO zijn voor Kinderdijk de zogenaamde uitzonderlijke universele waarden (Outstanding Universal Value's of OUV's) benoemd, die als basis dienen voor de aanwijzing en instandhouding van Kinderdijk als UNESCO Werelderfgoed:

- Het molennetwerk van Kinderdijk-Elshout is een buitengewoon landschap gemaakt door de mens, dat een krachtig bewijs in zich draagt van menselijk vernuft en standvastigheid, gedurende bijna een millennium, in het afwateren en beschermen van een gebied door de ontwikkeling en toepassing van een hydrologisch systeem.
- Het Kinderdijk-Elshout molennetwerk met zijn historische 'hoge en lage poldergebieden met natuurlijke afwatering', watergangen, molens, molenvlieten, gemalen, uitlaatsluizen en waterschapshuizen is een uniek voorbeeld van de Nederlandse technische ontwikkeling van de afwatering die is gekopieerd en toegepast op veel plekken in de wereld.
- Het Kinderdijk-Elshout molennetwerk is een extreem ingenieus hydraulisch systeem dat tot op de dag van vandaag functioneert. Dit systeem maakte het door de eeuwen heen voor de mens mogelijk om zich hier te vestigen en grote delen van het veenlandschap te cultiveren. Het is nationaal en internationaal het enige voorbeeld van deze schaal, het is daardoor een uniek en bijzonder voorbeeld van zowel een architectonisch ensemble als een cultureel landschap, dat typerend is voor Nederland en een significante fase in de menselijke geschiedenis illustreert. De Commissie stelde vast dat de site wordt gevormd door een uitzonderlijk, door mensen gemaakt landschap. Dit landschap draagt een krachtig stempel van menselijk vernuft en vastberadenheid in waterafvoer en bescherming van het land door middel van waterbouwkundige technieken, en dit over een periode van bijna 1000 jaar.

Doelstellingen Stichting Werelderfgoed Kinderdijk

De SWEK is specifiek opgericht als gevolg van de Werelderfgoed status. De stichting heeft conform haar statuten de volgende vier doelstellingen:

- Het in stand (doen) houden van molens en opstallen in het molengebied Kinderdijk die geheel of gedeeltelijk zijn aangemerkt als beschermd monument als bedoeld in de Monumentenwet 1988 (thans: Erfgoedwet);
- Behouden en conserveren van het molengebied Kinderdijk als (cultuur)historisch- en natuurmonument;
- Bevorderen van de publieke presentatie en de toegankelijkheid van het Werelderfgoed Kinderdijk, binnen de context van de huidige gebiedskenmerken, zijnde de historie, de cultuur en de natuur (instandhouding van het huidige unieke karakter en de identiteit, zonder aantasting van de cultuur-, landschappelijke en natuurhistorische waarden);
- Bevorderen van kennisoverdracht omtrent het Werelderfgoed en de (historische) functie van de molens en waterstaatswerken, en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Toekomstvisie 2021

In 2021 is een toekomstvisie vastgesteld. De SWEK wil van Kinderdijk een volwaardig Werelderfgoed maken. De missie zoals geformuleerd in de toekomstvisie luidt:

Kinderdijk zet in op een volwaardig Werelderfgoed. In 2030 zijn we een voorbeeld in de wereld als het gaat om erfgoedbeheer alsmede als het gaat om de ontvangst van bezoek. Waardevol bezoek gaat hand in hand met kwalitatief hoogwaardig erfgoedbeheer, leefbaarheid en ecologie. Stakeholders zijn trots op het unieke Werelderfgoed.

De Toekomstvisie bestaat uit de volgende vijf elementen:

- Integraal Gebiedsbeheer
- Bewaken en uitdragen OUV's
- Focus op de Waardevolle Bezoeker
- Excellent bezoekersmanagement
- Verbonden met de omgeving

Uitvoeringsprogramma Kinderdijk 2024-2028

De samenwerkende partijen in Kinderdijk, zijnde de gemeenten Molenlanden en Alblasserdam, Provincie Zuid-Holland, Waterschap Rivierenland, Rijksdienst voor het Culturele Erfgoed en de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk, hebben in 2023 de collectieve ambitie voor het gebied uitgesproken. Deze luidt:

UNESCO Werelderfgoed Kinderdijk is het eerste icoon in de wereld waar het ontsluiten van het toeristisch gebied samengaat met het verbeteren van de leefbaarheid, het behouden van de beleving, authenticiteit, rust, ruimte en het versterken van de natuur.

Op basis van deze ambitie werken partijen aan een uitvoeringsprogramma, met waarbij de ontwikkeling van Kinderdijk loopt langs vier lijnen:

- Exploitatie levend en werkend erfgoed & natuurbeheer
- Beheersen bezoekersstromen
- Leefbaarheid omgeving
- Ontwikkelprojecten

3. Jaarplan 2024

a. Speerpunten 2024

Investeren in het erfgoedverhaal

Het “Verhaal van Kinderdijk” staat centraal in de ontwikkeling van het Werelderfgoed. Met alle stakeholders willen we dit verhaal verder implementeren en ook steeds meer onderdeel uit laten maken van het bezoek aan Kinderdijk. In 2024 voeren we meer dan gemiddeld onderhoud uit aan de molens. Dit komt door de (kleine) achterstand die nog voorkomt uit de coronaperiode en het feit dat de aannemers in 2023 niet beschikbaar waren dit in te lopen. Daar waar relevant breiden we onze expertise uit ten aanzien van het molenonderhoud, zoals we dit hebben gedaan in 2023 met de molenroeden (in samenwerking met de molenbewoners en SIMAV).

In 2024 wordt aangevangen met de restauratie van de Potschuur op het Potterrein. Dit is de opmaat om het onderhoud steeds meer in eigen beheer uit te gaan voeren en voor de bezoeker zichtbaar te maken. Het ambacht van molenmaker kunnen we zo beter borgen.

Op de bezoekenlocaties spreekt het Verhaal ook steeds meer. In 2024 wordt in het Hulpemaal een nieuwe filmzaal ingericht als inleiding op het bezoek aan Kinderdijk. Ook wordt daar een permanente expositie over “Wat is erfgoed?” ingericht. Bij de molens Overwaard 4 en Nederwaard 2, beiden museummolens, wordt de presentatie in en om de molen verbeterd. En we starten met de ontwikkeling van het JU Smitgemaal tot een locatie waar het toekomstverhaal wordt gepresenteerd over waterbeheer.

Tot slot werken we aan de mogelijkheid tot verkrijging van de museumstatus en starten we met actief collectiebeheer.

Duurzaamheid

In 2023 is gestart met het thema duurzaamheid. In 2024 gaan we de duurzaamheidsmaatregelen intensiveren. Ten eerste zetten we in op het verduurzamen van de molens. Het advies van de “Groene Grachten” (2023) wordt geïmplementeerd. Voor de korte termijn zetten we in op quick wins, en de lange termijn maatregelen zijn onderdeel van het nieuwe beleid ten aanzien van molenbewoning.

In het gebied kijken we met name naar de ontwikkeling van de (hoge) boezems en de polders. Daar zijn Provincie Zuid-Holland en Waterschap Rivierenland bezig met een grootschalige gebiedsontwikkeling gericht op natuurontwikkeling en natuurherstel. Wij kijken daarbij naar verduurzaming van het gebied en proberen in die ontwikkeling de thema’s erfgoed, duurzaamheid en natuurontwikkeling samen te brengen.

Op het gebied van afval zetten we in op verdere afvalscheiding mede in samenwerking met onze partner hierin. Ook in onze leveranties (drukwerk, borden) kijken we naar zo duurzaam mogelijke alternatieven.

In 2024 willen we de samenwerking met Waterbus intensiveren. Deze duurzame manier van personenvervoer over water willen we stimuleren door gezamenlijke kaartverkoop en gezamenlijke acquisitie. Het project “ketenmobiliteit” waar de Waterbus gekoppeld wordt aan de kansen voor riviercruisevaart in de regio zetten we voort en breiden we uit.

Optimaliseren commercie

Nu we beter zicht hebben op de bezoekers en hun wensen willen we ook de commerciële activiteiten van SWEK hier goed op aan laten sluiten. Met name het bezoekerscentrum krijgt een upgrade. Het Kinderdijk-Cafe wordt aangepakt en het “grab&go” concept wordt verder uitgerold. Het (terras-) meubilair krijgt een uitstraling die beter past bij het Werelderfgoed. Ook de receptie krijgt een upgrade en er wordt ruimte gemaakt voor tijdelijke exposities. De Giftshop wordt geschikt gemaakt om groepen beter tot dienst te kunnen zijn.

We kijken naar hoe de commerciële functies een rol krijgen in de nieuwe entreezone. Tot slot kijken we naar verduurzaming van het assortiment in horeca en souvenirs. Enerzijds door meer samen te werken met onze regionale leveranciers. Anderzijds door met onze leveranciers te werken aan verduurzaming van producten én verpakkingen.

b. Activiteiten en projecten Erfgoed en Beheer

Onderhoud molens

Qua onderhoud staan de volgende grote zaken (> € 10.000,-) op de planning:

- Nederwaard molen 2 (museummolen): schilderbeurt;
- Nederwaard molen 3: vervanging korte spruit en voeghoutkoppenherstel;
- Nederwaard molen 5: metselwerkherstel;
- Nederwaard molen 6: schilderbeurt en metselwerkherstel;
- Nederwaard molen 7: schilderbeurt en metselwerkherstel;
- Overwaard molen 1: muurplaten (budget 2023), drie rietvelden en twee roeden vervangen;
- Overwaard molen 2: schilderbeurt en windpeluw;
- Overwaard molen 3: kapzoldervloer en korte spruit;
- Overwaard molen 4: schilderbeurt (budget 2023);
- Overwaard molen 5: schilderbeurt en binnenroede;
- Overwaard molen 7: drie rietvelden (budget 2023);
- Blokweerse molen: voegwerk waterloop;
- Hoge Molen: drie rietvelden.

Bovenstaande opsomming is indicatief. Op basis van de technische staat van een molen en de beschikbaarheid van de molenmakers kan de planning wijzigen.

Museale presentaties

In 2023 hebben we ter ere van ons 25 jarig jubileum als experiment een buitenexpositie gehouden. Dit krijgt vervolg in 2024 en daarnaast willen we ook de receptieruimte in het bezoekerscentrum geschikt maken voor tijdelijke exposities. Binnen en buiten kunnen elkaar versterken.

De presentatie in het Wisboomgemaal is in 2023 afgerond. In 2024 krijgen de (erven van de) molens Overwaard 4 en Nederwaard 2 extra aandacht. We zetten daarbij in op het tonen van ambachten. Via het regionale museumoverleg bereiden we een gezamenlijke expositie over ambachten voor.

Projecten Erfgoed en beheer

Hulpgemaal

Het hulpgemaal krijgt een upgrade aan de binnenkant. De filmzaal, waar nu de introductiefilm wordt gehouden, wordt heringericht. Ook komt er een nieuwe film die meer aansluit op het Verhaal van Kinderdijk zoals vastgesteld in 2021. In de entree van het hulpgemaal wordt een permanente expositie gemaakt over de “dilemma’s van erfgoed”. De tentoonstelling gaat in op de bijzondere rol die het Hulpgemaal heeft gespeeld en de manier waarop naar Kinderdijk, het nu zijnde Werelderfgoed, is gekeken. Wanneer kun je iets aanmerken als bijzonder erfgoed? En welke factoren hebben een rol gespeeld bij het behoud van het erfgoed?

Voor het project “Hulpgemaal” heeft de Provincie Zuid-Holland een bedrag beschikbaar gesteld van € 99.000,-, de totale kosten van het project bedragen € 198.000,-.

Restauratie Potschuur

Op de voormalige scheepswerkplaats van de Gebroeders Pot, wereldberoemd om hun geklonken molenroedes, wordt de nog overgebleven schuur gerestaureerd. In de Potschuur wordt een permanente werkplaats gecreëerd waar de eigen molenmakers en de vrijwillig klussers kunnen werken aan het onderhoud en beheer van de molens en het gebied. De werkplaats wordt ook (op afspraak) open gesteld voor gezamenlijk gebruik door mensen uit het dorp Kinderdijk. In 2024 start de restauratie en wordt ook de fondsenwerving afgerond. De Provincie Zuid-Holland heeft uit de erfgoedlijn Waterdriehoek reeds € 150.000,- beschikbaar gesteld. De totale kosten van het project bedragen € 300.000,-.

Restauratie Wisboomgemaal fase 2

In 2022 en 2023 is de fundering van het gemaal gerestaureerd. Om verzakking van de muren van de waterlopen in de toekomst te voorkomen zal de (fundering) van de brug over de watergangen aangepakt worden. De totale kosten hiervan bedragen € 120.000,-.

Stenen molens Nederwaard

Het metselwerk van de stenen molens van de Nederwaard wordt zoveel mogelijk aangepakt. Dit is een meerjarenproject, maar volgend jaar is de bedoeling een grote stap voorwaarts te maken. Molen 3, 4 en 8 van de Nederwaard staan op de planning. Ook zal waar mogelijk aan de andere stenen molens metselwerkherstel vanuit de SIM worden uitgevoerd.

Projecten in ontwikkeling

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk wil samen met het Waterschap Rivierland van de ruimtes in het JU Smitgemaal een bezoeklocatie maken waarbij bezoekers kunnen leren over klimaatverandering en waterbeheer. In 2024 wordt gekeken naar fondsenwerving en wordt het concept verder uitgewerkt.

Ook de entreezone Kinderdijk wordt in 2024 verder ontwikkeld. De gemeente Molenlanden heeft hierbij de leiding en SWEK haakt aan als belangrijke projectpartner. De verwachting is dat de uitvoering pas na 2024 ter hand wordt genomen. Naast de verdere planontwikkeling kijken we in 2024 ook naar de tijdelijke invulling van leegstaande panden.

Waterschap Rivierenland en Provincie Zuid-Holland zetten in 2024 fors in op de ontwikkeling van de twee polders (Blokweer en Nieuw-Lekkerland) en de Hoge Boezem van de Overwaard in het kader van natuurontwikkeling en -herstel. SWEK zit aan tafel en volgt die projecten vanuit haar verantwoordelijkheid als siteholder nauwlettend.

Boten en steigers

In het kader van veiligheid worden verschillende maatregelen aan boten en steigers uitgevoerd. Zo wordt de brug bij molen Nederwaard 2 verbeterd, zodat schepen hier makkelijker tussendoor kunnen varen. Ook wordt het schip Jantina opgeknapt en zullen de steigers in de Nederwaard drijvend gemaakt worden, zodat bezoekers gemakkelijker van en aan boord kunnen stappen.

c. Activiteiten en projecten Publiek

In 2024 verwachten we in totaal 360.000 betalende bezoekers, waarvan 144.000 individueel reizende bezoekers en 216.000 groepsbezoekers. Dit is een stijging van 6% ten opzichte van 2023 en daarmee volgen we ongeveer de voorspelling van het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC verwacht 7% groei). De verwachting is dat het aandeel Aziatische bezoekers zal toenemen, na jaren van minder bezoek aan Kinderdijk (en Europa).

Jaarrond-openstelling

Vanaf het winterseizoen 2023-2024 is Werelderfgoed Kinderdijk weer jaarrond te bezoeken, zij het in het laagseizoen met aangepaste openingstijden. We werken aan een winterprogrammering voor het laagseizoen 2024-2025. Hiermee spelen we in op de toenemende vraag vanuit de markt.

Marktbewerking

Ook in 2024 zet SWEK in op het bereiken van de waardevolle bezoeker, zoals gedefinieerd in de toekomstvisie. De waardevolle bezoeker strekt zich uit over verschillende landen en reizigerstypen en heeft als gemeenschappelijke noemer dat hij/zij oprecht interesse heeft voor het Werelderfgoed Kinderdijk en deze waardering ook laat blijken in zijn/haar bezoek aan ons Werelderfgoed. Zowel de marketing als de sales zijn gericht op het bereiken van de waardevolle bezoeker.

In 2024 versterken we de samenwerking met online resellers. Steeds meer individueel reizende bezoekers maken gebruik van deze online resellers voor de koop van tickets. Acties in dit kader zijn gericht op bezoek in het laagseizoen, incurante tijdstippen en meer op de Nederlandse bezoeker.

Vanuit Sales zetten we in om meer particuliere groepen naar Kinderdijk te krijgen, zoals bedrijven en families. De relaties met touroperators worden verder aangehaald. We proberen daarbij groepen ook steeds meer te sturen naar de Museummolen Overwaard (Scheprad-arrangement).

Met Waterbus zetten we in op gezamenlijke marktbewerking, zowel gericht op de individuele reiziger (regio Rotterdam / Drechtsteden) als ook op de groepsmarkt (gezamenlijke arrangementen, ketenmobiliteit).

Hospitality en retail

De kennis die we hebben opgedaan in 2022 en 2023 gebruiken we voor een gerichte verbouwing van het bezoekerscentrum. Het Kinderdijk-Café krijgt een facelift en het “grab&go-concept” wordt verder uitgewerkt. Hiermee wordt een efficiency-slag gemaakt in de horeca.

Daarnaast wordt ook de receptiefunctie in het bezoekerscentrum verbeterd. De zichtbaarheid van de receptie alsmede de enteeruimte wordt aangepakt, we zetten in op een warm welkom. De entreeruimte wordt geschikt gemaakt voor tijdelijke exposities.

Sponsoring

De relatie met sponsors wordt versterkt. Naast de KinderdijkKring, een bijeenkomst eens per jaar waarbij alle sponsors worden uitgenodigd, proberen we regelmatig een sponsor te bezoeken. Met de sponsors proberen we gezamenlijke projecten / PR op te zetten, zodat beide partijen profiteren van het sponsorschap.

In 2024 wordt gestart met het maatschappelijke fonds, dat mede mogelijk is gemaakt vanuit de sponsoring van Viking River Cruises. In totaal is € 10.000,- beschikbaar voor maatschappelijke projecten gekoppeld aan een bezoek aan Kinderdijk.

Evenementen

In het jubileumjaar hebben we een keur aan evenementen ontwikkeld, waarvan we een aantal ook in de komende jaren willen gaan organiseren.

De ambachtendag was in 2023 een groot succes. In 2024 willen we twee edities houden, 1 in het laagseizoen en 1 in het hoogseizoen op een iets minder druk tijdstip. Tijdens de ambachtendag worden verschillende, aan molens gerelateerde ambachten getoond aan het publiek.

In 2024 wordt gestart met tijdelijke exposities, zowel binnen (in het bezoekerscentrum) als buiten (met name de Overwaard-kant).

De traditionele Verlichtingsweek wordt qua programmering verder ontwikkeld met verschillende side-events.

Om de aandacht te vestigen op de prachtige natuur die er is in Kinderdijk organiseren we ook in 2024 enkele natuurwandelingen in samenwerking met de Natuur- en Vogelwacht.

d. Overige activiteiten

In 2022 is gewerkt aan een optimale inzet van personeel en vrijwilligers in de operatie. We kunnen nu efficiënt werken en ook anticiperen op marktontwikkelingen en beschikbaarheid van personeel en vrijwilligers. Concreet willen we het aantal studentgidsen gaan uitbreiden om zo de continuïteit in de operatie beter te borgen. Voor de totale organisatie zetten we in op voldoende sociale evenementen, zodat de samenwerking tussen personeel en vrijwilligers ook wordt versterkt. Voor het personeel zetten we in op persoonlijke ontwikkeling. Sowieso wordt meer budget vrijgemaakt voor opleiding, zowel voor personeel als vrijwilligers.

Met andere molenstichtingen en onder leiding van De Hollandsche Molen verkennen we een nieuwe manier van verzekeren van molenbezit. Mogelijk kunnen we in 2024 de nieuwe methodiek al gaan toepassen.

De liquiditeitspositie van SWEK is goed. Daar waar opportuun lossen we dure leningen af. De financieringslasten nemen sowieso af gelet op de te verkrijgen debetrente.

e. Samenwerkingen

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk maakt onderdeel uit van diverse netwerken en samenwerkingsverbanden. Hieronder worden de meeste belangrijke samenwerkingsverbanden uitgelicht.

SWEK en haar omgeving

Ook in 2024 wordt op regelmatige basis overlegd met de directe omgeving van het Werelderfgoed. De Belangenvereniging Leefbaarheid Kinderdijk is de gesprekspartner als het gaat om verbinding tussen de belangen van het dorp Kinderdijk en het Werelderfgoed. Met de BVLK denken we na over een gezamenlijk product dat het dorp en het Werelderfgoed verder verbindt.

Met de “Vereenigde molenbewoners”, de huurdersvereniging van het Werelderfgoed Kinderdijk, wordt vier keer per jaar een regulier overleg gevoerd. Daarbij gaat het vooral over huurderszaken en ook over de algemene gang van zaken in het Werelderfgoed. Daarnaast is er regelmatig overleg over het onderhoud van de molens en wordt maandelijks een nieuwsbrief over onderhoudszaken verstuurd. In 2024 willen we met instemming van de VMK het nieuwe beleid ten aanzien van molenbewoning vaststellen.

SIMAV

Met de Stichting Instandhouding Molens Alblasserwaard Vijfheerenlanden (SIMAV) intensiveren we de samenwerking. We gaan concreet nauwer samenwerken op de volgende gebieden:

- Molenonderhoud (voorbereiden werkzaamheden, selectie aannemers, onderhoud in eigen beheer)
- Marktbewerking en sales (voor de bezoekslocaties van SIMAV).

Bestuurlijk Platform Kinderdijk

Het Bestuurlijk Platform Kinderdijk (BPK) is het overlegplatform voor alle zaken die spelen rondom het Werelderfgoed Kinderdijk. In het platform zijn vertegenwoordigd de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Provincie Zuid-Holland, Waterschap Rivierenland, Gemeente Molenlanden, Gemeente Alblasserdam en Stichting Werelderfgoed Kinderdijk. Het BPK komt vier keer per jaar bij elkaar en wordt voorgezeten door de Burgemeester van Molenlanden. Het kernteam ondersteunt het BPK. In 2023 hebben de partijen een Samenwerkingsovereenkomst gesloten over de ontwikkeling van Kinderdijk.

Kern van de samenwerking is het Uitvoeringsprogramma Kinderdijk 2024-2028 (zie ook hierboven).

Waterdriehoek

De Waterdriehoek herbergt de iconen Biesbosch, Dordrecht en Werelderfgoed Kinderdijk. In dat kader is Stichting Werelderfgoed Kinderdijk onderdeel van verschillende samenwerkingsverbanden in de Waterdriehoek. Eerder werd al de aanpak van de ketenmobiliteit genoemd. Met partijen uit de Waterdriehoek maakt SWEK onderdeel uit van de Uitvoeringscoalitie Waterdriehoek, waarbij op basis van de gezamenlijke ambitie van partijen een investeringsprogramma wordt geformuleerd. Daarnaast participeert SWEK in de Erfgoedtafel Waterdriehoek die wordt georganiseerd door de Provincie Zuid-Holland en waarbij partijen in de regio met elkaar uitvoering geven aan het erfgoedbeleid.

Stichting Werelderfgoed Nederland

Alle Werelderfgoederen die vallen binnen het Koninkrijk der Nederlanden zijn vertegenwoordigd binnen de Stichting Werelderfgoed Nederland. Stichting Werelderfgoed Nederland wil de bewustwording van het Werelderfgoed in Nederland vergroten en de onderlinge samenhang en samenwerking vergroten. Tevens verzorgt deze stichting de belangenbehartiging van de Werelderfgoederen naar buiten toe. De directeur-bestuurder van Stichting Werelderfgoed Kinderdijk maakt onderdeel uit van het Algemeen Bestuur van de stichting. In 2024 wordt gestart met de uitvoering van het strategisch plan 2024-2028. Werelderfgoed Kinderdijk is verantwoordelijk voor de portefeuille “Werelderfgoedcafés”.

4. Begroting 2024

a. Exploitatiebegroting

	Begroting 2024
	(in euro's)
Baten	
Baten bezoek (entree, steigers, gidsen)	4.921.140
Verkopen souvenirs - Inkomsten verkopen - Minus inkoopwaarde - Bruto marge verkopen - Bruto marge in %	1.700.000 630.000 <u>1.070.000</u> 63%
Verkopen horeca - Inkomsten verkopen - Minus inkoopwaarde - Bruto marge verkopen - Bruto marge in %	920.000 350.000 <u>570.000</u> 62%
Onderhoudsbijdragen	207.500
Huurinkomsten molens	53.500
Overige inkomsten	146.880
Totaal baten	6.969.020
Lasten	
Personeelskosten	3.012.500
Vrijwilligers	156.931
Afschrijvingen	317.000
Onderhoud erfgoed (molens, Wisboomgemaal)	531.500
Huisvestings- en onderhoudskosten	894.000
Verkoopkosten	192.500
Kantoorkosten	162.000
Algemene kosten	255.000
Onvoorzien	200.000
Bijdrage vm-WEK	121.275
Financiële lasten	5.000
Totaal lasten	5.847.706
Resultaat exploitatie	1.121.314

Het begrote resultaat 2024 zal worden aangewend voor het op orde brengen van de algemene reserve en bestemmingsreserves, die nodig zijn om de continuïteit van de Stichting te kunnen waarborgen.

Korte toelichting op de exploitatiebegroting

Baten

- Bij het berekenen van de inkomsten uit bezoek gaan we uit van 360.000 betalende bezoekers, waarvan 144.000 individuele bezoekers en 216.000 groepsbezoekers. Een groot deel van de groepsbezoekers komt middels een riviercruise.
- De bruto marge verkopen, horeca en souvenirs, is bepaald aan de hand van de stijging van het bezoek. De inkomsten horeca zijn daarbij gerelateerd aan de individuele bezoeker, de inkomsten souvenirs zijn gerelateerd aan het totale (betalende) bezoek.
- De onderhoudsbijdragen van het Rijk en de Provincie Zuid-Holland zijn conform de beschikkingen voor het subsidiabele onderhoud van de monumenten (19 molens en het Wisboomgemaal).
- De huurinkomsten molens zijn verhoogd ten opzichte van 2023.
- Vanaf 2023 moet betaald worden voor toiletgebruik door niet-betalende bezoekers. Deze inkomsten (18.200 euro) vallen binnen de post overige inkomsten.
- Onder overige inkomsten vallen verder onder meer de sponsorinkomsten en de dienstverleningsovereenkomst Docking Dordrecht (reserveringen steigers in Dordrecht).
- In de begroting 2024 zijn de inkomsten ten aanzien van projecten verrekend in de projectenoverzichten, in de investeringsbegroting zijn de eigen bijdragen vanuit de projecten opgenomen.

Lasten

- De personeelskosten nemen ten opzichte van 2023 iets toe. Enerzijds verwachten wij een hoge stijging van de lonen (10%). Anderzijds kunnen we door gerichte investeringen te doen ook personeel efficiënter inzetten.
- De kosten vrijwilligers betreffen de vergoedingen aan vrijwilligers en andere kosten zoals uitjes en jubilarissen. Deze stijgen vanwege de extra inzet van (het hoge aantal) vrijwilligers.
- In de post afschrijvingen zijn ook de investeringen in 2024 meegenomen (zie de investeringsbegroting).
- De post onderhoud erfgoed daalt. Enerzijds voeren we meer onderhoud uit vanwege een kleine (nog aan corona gerelateerde) achterstand en het feit dat dit het laatste jaar van de huidige SIM periode is (doorschuiven leidt tot minder subsidie). Anderzijds verwachten wij een besparing van 100.000 euro op het externe onderhoud door inzet van de eigen molenmakers.
- De post onderhoud en beheer wordt hoger door prijsstijgingen en doordat er grote klussen aan zitten te komen die via het resultaat lopen (schilderwerk). Verder hebben we meer budget opgenomen voor beheer van steigers (in de Lek), boten en de museale presentatie (bezoeklocaties en tijdelijke exposities).
- De verkoopkosten betreffen kosten voor marketing, communicatie en evenementen. Hier is rekening gehouden met 10% stijging van de kosten. Dit geldt ook voor de kantoorkosten.
- De algemene kosten stijgen, omdat hier een budget is opgenomen van 100.000 voor (externe) personele inzet voor de ontwikkeling van de entreezone en het JU Smitgemaal.
- De post onvoorzien is conform meerjarenbegroting.
- Op basis van het verwachte aantal bezoekers is de bijdrage aan het vm-WEK 121.275 euro (1,1025 euro per bezoeker boven 250.000 bezoekers).

b. Investeringsbegroting (in euro's)

In 2024 worden de volgende investeringen gedaan.

Omschrijving / afdeling	reden van investering	Bedrag	Afschrijvings- termijn in jaren	Totaal afschrijving
Afdeling Beheer				
Aanpassing steigers in Nederwaard (Blokker en Jantina)	Veiligheid	20.000	20	1.000
Brug MM NW	Veiligheid / vaarbaarheid	30.000	20	1.500
Sluitplan deel 2	Veiligheid, kostenbesparing meldkamer	18.500	10	1.850
Bekleding boten	Vervanging	10.000	10	1.000
Septictanks (waarschijnlijk 3 stuks vervanging nodig)	Uitgaande van drie IBA's.	36.000	10	3.600
Vervangen ketel Wisboom (2 x)	Prijs is ongeveer en excl. Montage	8.800	10	880
Roosterbrug van OW naar NW en	Veiligheid (gladheid)	45.000	20	2.250
Inrichting Dijkmagazijn	Uitstraling verbeteren	10.000	5	2.000
Horeca/souvenirs				
Aanschaf nieuwe koffiemachines en ombouw naar Grab&Go BZC	Uitstraling / kostenbesparing personeel	40.000	10	4.000
Aanschaf meubilair binnen BZC	Uitstraling / kostenbesparing personeel	20.000	10	2.000
Aanpassen terras inclusief meubilair en aankleding	Uitstraling / kostenbesparing personeel	25.000	10	2.500
Investeringen horeca apparatuur BZC	Uitstraling / kostenbesparing personeel	5.000	5	1.000
Erfgoed				
Wisboomgemaal restpunten	Niet subsidiabele kosten / restpunten museale presentatie	15.000	10	1.500
Plan Oral History Werelderfgoed ism Lokale musea/Waterdriehoek	Ontwikkeling en promotie ambachten	12.500	10	1.250
Voorzetwand molen	Lekkage stenen molens	100.000	20	5.000
Eigen bijdrage projecten				
Hulpgemaal De Fabriek		60.000	10	6.000
Werkplaats Potschuur (1/3 van totaalbudget)		25.000	10	2.500
Wisboomgemaal fundering fase 2		60.000	20	3.000
Totaal		540.800		42.830
	in exploitatiebegroting 1/2			21.415
	afgerond			22.000

c. Liquiditeitsbegroting

De ontwikkeling van de liquiditeit over 2024 is als volgt.

<u>Kasstroombmutatie 2024 (in euro)</u>		
Netto resultaat		1.121.314
+ Afschrijvingen		317.000
Mutaties werkkapitaal		
+ Nog te ontvangen NOW bijdragen	300.000	
+ Afrekening PZH Entreezone 2019	347.000	
Totaal mutaties werkkapitaal		647.000
Mutatie kasstroom uit operationele activiteiten		2.085.314
Investeringsactiviteiten	- 540.800	
Mutatie kasstroom uit investeringsactiviteiten		- 540.800
Nieuwe leningen	0	
Aflossingen	- 204.736	
Mutatie kasstroom uit financieringsactiviteiten		- 204.736
<u>Totaal netto kasstroom</u>		<u>1.339.778</u>

Het positief saldo op de liquiditeitsbegroting zal voor een deel worden aangewend voor aflossingen van de leningen.

Bijlage: begroting bezoekersmanagement

SWEK voert in samenwerking met de gemeenten Molenlanden en Alblasserdam het bezoekersmanagement uit. Zodra de begroting door alle partijen is geaccordeerd wordt deze hier gepresenteerd. Conform de afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst Werelderfgoed Kinderdijk van 5 april 2023 dragen de gemeenten Molenlanden en Alblasserdam het exploitatieresultaat voor ieder 50%.